

Zemřel nositel Nobelovy ceny za literaturu Günter Grass

Laureát Nobelovy ceny za literaturu za rok 1999 Günter Grass zemřel 13.4.2015 v Lübecku ve věku 87 let.

Grass, označovaný za nejvýznamnějšího německého spisovatele současnosti, byl známý hlavně díky románům Plechový bubínek, v němž líčí nacismus a válku v maloměstském prostředí.

Grass se narodil 16.října 1927 v nyní polském Gdaňsku a patřil ke skupině autorů, kteří popisovali období nacismu, obtížná léta poválečné obnovy, společenské hnutí v 60.letech a znovusjednocení Německa. Literární kritika ho považovala společně s Heinrichem Böllem za nejvýznamnějšího německého poválečného autora.

Světovou proslulost zajistila Grassovi jeho románová prvotina z roku 1959 Plechový bubínek. Místy surrealistické dílo s existenciálním přesahem sleduje hrůzy nacismu a druhé světové války v tehdy německém baltském přístavu Gdaňsku.

Nobelův výbor v roce 1999 označil Plechová bubínek za znovuzrození německého románu ve 20.století.

V Plechovém bubínku, podobně jako v novele Kočka a myš (1961) a románů Psí roky (1963), které tvoří dohromady takzvanou Gdaňskou trilogii, ožívají pod Grassovou taktovkou jeho nezměnitelné postavy a postavičky, kteří čelí velkým světovým dějinám.

Grass za druhé světové války pracoval v Gdaňsku jako výpomoc pro německou armádu. V roce 2006 se přiznal, že po angažmá ve Wehrmachtu byl jako sedmnáctiletý krátce členem nacistických jednotek SS a působil v tankové divizi Waffen-SS.

V dubnu 1945 byl zraněn a převezen na rekonvalescenci do Mariánských Lázní, kde ho o měsíc později zajala americká armáda. Ve válečném zajetí zůstal do roku 1946.

Po svém propuštění se Grass živil jako dělník a horník, pracoval také v kamenictví. V letech 1948 až 1956 studoval sochařství v Düsseldorfu a v Berlíně. Na konci 50.let žil i v Paříži, léta šedesátá strávil v Berlíně. Do úspěchu Plechového bubínku vydal spíše básně a drobné prózy, vystavoval plastiky a grafiky.

Od poloviny 60.let se Grass výrazně politicky angažoval, zapojil se do aktivit německé sociální demokracie (SPD) a ostře kritizoval poměry za železnou oponou.

Po pádu Berlínské zdi se Grass kritizoval jako jeden z mála sjednotitelskou politiku kancléře Helmuta Kohla a dokonce i varoval, že jednotné Německo bude pro svět „noční múrou“. Tyto výhrady zazněly i v jeho rozporuplném románu Širé pole z roku 1995. Kontroverze Grass vytvořil v díle Jako rak (2002), ale největší poprask však bezpochyby způsobila jeho autobiografie Při loupání cibule z roku 2006, kde se Grass veřejně přiznal ke členství ve Waffen-SS.

V posledních letech se Grass svými nonkonformními názory opakovaně dostal do centra středu nejenom německých medií: na jaře 2012 vzbudil kontroverzi svou básní „Co musí být řečeno“, ve které Izrael a jeho údajný jaderný arzenál za hrozbu pro světový mír. Izraelská vláda zakázala Grassovi vstup do země a od spisovatele se distancovali i němečtí sociální demokraté.